

Manželstvo a apoštolský celibát (I): Budú stvorené nové srdcia

Ako milovať Krista – živú osobu, ktorú nevidíme? A ako milovať iných tak, ako nás miloval On? V manželstve aj v celibáte Duch Svätý premieňa naše zmysly, aby naše srdce pripodobnil tomu Jeho.

22.06.2025

Tí, ktorí kráčali s Ježišom počas Jeho života na zemi – predstavovali si

vtedy, že raz budú musieť pokračovať v živote bez Neho? Keď Ho videli zomierať na kríži, mohli tušiť, ako budú ďalej žiť v Jeho neprítomnosti všetky roky, ktoré im ešte zostávali? Skôr či neskôr sa s týmito myšlienkami museli vyrovnávať. Možno aj preto sa snažili zachytiť každý okamih. Veronika sa pokúsila uchovať Kristovu tvár na plátne; Panna Mária, Magdaléna a pri nich svätý Ján si do srdca zapisovali každý Pánov pohyb a každé slovo. Ostatní apoštoli možno tiež chceli uchovať tieto chvíle, hoci len z diaľky – zo strachu, že ich niekto spozná. V každom prípade bola rozlúčka bolestivá, pretože nikdy nie je ľahké povedať zbohom tomu, koho človek miluje.

No tri dni po smrti sa Ježiš vracia. Vieme si predstaviť radosť apoštolov. Možno opäť nadobudli nádej – tentoraz ešte silnejšiu –, že zostanú so svojím Majstrom navždy, istí, že

tentoraz už neodíde. Stretnutia s emauzskými učeníkmi, s Máriou Magdalénou a ostatnými učeníkmi to naznačujú. „Zostaň s nami“ (Lk 24,29), prosia Ho tí, čo Ho stretli na ceste z Jeruzalema. Pán však žiada – každého inak – aby Ho nezadržovali. „Už ma nedrž“ (Jn 20,17), hovorí Márii Magdaléne, a „zmizol im z očí“ (Lk 24,31), keď bol s emauzskými učeníkmi. Po tom, čo apoštolom odovzdá posledné poučenia, tentoraz akoby naozaj odchádza nadobro: „Vzdialil sa od nich a vznášal sa do neba“ (Lk 24,51).

Ako pochopiť túto rozlúčku, ktorú sám Ježiš oznámil a chcel? A ešte viac: ako ju pochopiť, keď už nebol viazaný časom ani priestorom? Vzkriesený Ježiš sa mohol zjavovať v uzavretom dome, kráčať s učeníkmi bez toho, aby Ho spoznali, a zmiznúť v okamihu. Už nebolo žiadnej vzdialenosti, ktorá by Ho oddeľovala od Jeho vlastných, ani steny, ktoré by

Ho mohli zadržať. Mohol byť
kdekoľvek, s kýmkoľvek, kedykoľvek.
A predsa si vyberá odchod. Práve
vtedy, keď Ho už nič neviaže, keď Ho
vidíme konať bez obmedzení,
rozhodne sa vystúpiť do neba. Táto
nečakaná voľba nám odhaľuje ešte
hlbšie tajomstvo: Jeho túžbu naučiť
nás milovať novým spôsobom.

Milovať novým spôsobom

Aj my sme si možno niekedy
predstavovali, aké nádherné muselo
byť vidieť a počuť Ježiša priamo, žiť v
Jeho dobe, cítiť Ho fyzicky blízko. A
niekedy, ako sa to stalo aj svätému
Josemaríovi, nám možno napadla
myšlienka: „Pane, chcem ťa objať!“^[1]
Tak ako učenici v deň
Nanebovstúpenia, aj my túžime
pochopiť zmysel tejto rozlúčky.
Možno sa im v ten deň vynorili slová,
ktoré Ježiš povedal už predtým: „Keď
odídem a pripravím vám miesto,
zasa prídem a vezmem vás k sebe,

aby ste aj vy boli tam, kde som ja“ (Jn 14,3). Ježiš im sám povedal, že rozlúčka má viesť k lepšiemu a definitívnemu miestu. On „nás predchádza k Otcovi, vystupuje k výšinám Boha a pozýva nás nasledovať Ho“^[2]. Jeho neprítomnosť, akokoľvek prekvapivá, nás má ako magnet priťahovať – nie k tomu, čo je tu, ale k nášmu skutočnému cieľu: k definitívnemu stretnutiu s Ním.

Prví muži a ženy, ktorí nasledovali vzkrieseného Pána, sa museli naučiť niečo úplne nové – niečo, čo pred nimi nik nezažil: milovať živú osobu, byť s ňou v naozajstnom vzťahu v prítomnosti, aj keď nie je fyzicky prítomná. Museli objaviť iné spôsoby, ako sa dorozumievať a prejavovať náklonnosť. Ježišov odchod do neba otvára pre všetkých nový spôsob lásky. Učeníci boli prví, ktorí museli objaviť túto skutočnosť – ktorú dnes žijeme všetci kresťania: Ježiša nemôžeme milovať úplne rovnakým

spôsobom, ako milujeme iných ľudí. Napríklad v Jeho skutočnej prítomnosti v Eucharistii naše zmysly zlyhávajú: „Zrak môj i chuť chceli by ma oklamať,“ pripomína svätý Tomáš Akvinský^[3]. Aký zvláštny spôsob dôverného vzťahu! Na začiatku sa nám to môže zdať nedostatočné – a práve preto si to vyžaduje novú výchovu zmyslov; proces, ktorý nie je okamžitý a vyžaduje si námahu. „Ach, kto ma uzdraví!“ – zvolal svätý Ján od Kríža, ktorý takisto žil tento neustály zápas. – „Vyďaj sa mi celkom; nechcem už viac posla, ktorý mi nevie povedať to, čo túžim počuť“^[4].

Učiť sa vzťahu s Bohom, ktorý sa zjavuje a zároveň skrýva, nie je otázkou jedného dňa – ani čisto našej šikovnosti. Už od začiatku apoštoli potrebovali zvláštnu pomoc, aby dokázali vstúpiť do tohto nového spôsobu poznania a lásky. Ježiš im túto pomoc prisľúbil: Ducha Svätého

– toho, ktorý „zjavuje Pána
vzkrieseného, pripomína Jeho slová,
otvára myseľ na pochopenie Jeho
smrti a vzkriesenia, robí prítomným
Kristovo tajomstvo (...) a vedie ich k
spoločenstvu s Bohom“^[5]. Preto v
známom hymne kresťanskej tradície
prosíme Ducha Svätého, aby v nás
prebudil duchovné zmysly:

„Duchu Stvoriteľ, príd' navštív nás,
príd' do srdc všetkých verných
svojich a naplň ich svojou milosťou,
ktoré si sám stvoril. (...) V duši svetlo
nám rozžiar a do srdc nám lásku vlej
a naše telo úbohé stále silou svojou
posilňuj“^[6].

Svätci - ženatí aj v celibáte - sa to naučili

Všetci kresťania – slobodní i ženatí,
mladí i starí, kňazi, rehoľníci i laici –
sa potrebujeme učiť tomuto
„hráčkemu“ ťahu, nechať sa
priťahovať Bohom, ktorý sa zjavuje a
zároveň skrýva svojím zvláštnym

spôsobom. Možno je táto potreba jasnejšia u tých, ktorí prijali dar celibátu alebo sú slobodní – pretože aj ich život je určený na lásku a spoločenstvo, ale nemajú fyzickú prítomnosť druhej osoby, s ktorou by zdieľali intimitu. No aj v manželstve je Kristus ten jediný, ktorý napĺňa túžbu po láske v srdci každého manžela či manželky. U všetkých – rovnako ako u prvých učeníkov – je to Duch Svätý, ktorý túto premenu spôsobuje.

Eduardo Ortiz de Landázuri^[7], lekár a supernumerár Opus Dei, ženatý s Laurou Buscou, rozprával, že sa od svätého Josemaríu naučil najmä dve veci: milovať každého človeka napriek jeho chybám a obmedzeniam, lebo v ňom videl Božie dieťa; a tiež objavovať v každodenných činnostiach nadprirodzený, duchovný a božský zmysel.^[8] Obe tieto veci si vyžadujú schopnosť vidieť nad povrchom,

hlbšie než len to, čo sa zdá. „Ľudia vidia len plochý povrch. Ich schopnosť vidieť sa obmedzuje na dvojrozmernosť pripútanú k zemi. Keď budeš žiť nadprirodzeným životom, Boh ti dá tretí rozmer: výšku a s ňou perspektívu, váhu i objem.“^[9] _____. Tento nový pohľad na realitu je obzvlášť dôležitý v ťažkých chvíľach. Eduardo neskôr v novinách opísal, ako prežíval svoju chorobu, keď mu diagnostikovali rakovinu. Iný chorý muž – ateista – mu napísal list s vďakou za jeho svedectvo. Eduardo mu odpovedal: „Môžeš si byť istý, že ako lekár som presvedčený, že Pán je vždy pri chorom. Je mu veľkým dobrom. Jeho sluch je citlivejší a jeho pohľad hlbší“^[10]_____.

Svätci sú učiteľmi diskrétnych znamení Boha a tí, ktorí sa najlepšie naučili pozeráť, chápať a milovať týmto novým spôsobom. Svätý Josemaría sa naučil vnímať Božiu prítomnosť aj v tom, čo sa zdá

bezvýznamné. V mladosti, keď v snehu zazrel stopy bosých karmelitánov, sa v ňom zrodilo povolanie. V prvých rokoch kňazstva – keď žil v biede – prosil svojho anjela strážcu, aby ho ráno budil. Počas občianskej vojny v Španielsku ho z veľkého vnútorného nepokoja vyviedla drevená ruža – zvyšok zničeného oltára –, ktorá mu pripomenula, že má ísť ďalej. A neskôr, keď už zrel v tomto spôsobe vnímania, rád zdobil svoj dom predmetmi, ktoré v ňom prebúdžali vedomie Božej prítomnosti – tohto nového spôsobu komunikácie s Ježišom.

Svätci sa naučili riadiť duchovnými zmyslami. A ich poslaním je teraz prebúdzajú túžbu po Bohu v tých, ktorí majú to šťastie stretnúť sa s nimi^[11].

Proces, ktorý počíta s našimi slabosťami

Keď Ježiš vystupuje do neba a zosiela svojho Ducha, aby bol týmto novým spôsobom pri každom z nás „po všetky dni až do konca sveta“ (Mt 28,20), čo nám vlastne chce darovať? Čo nám naďalej ponúka? Ježiš pozná naše ťažkosti, aby ich chápal a miloval. „Veď nemáme veľkňaza, ktorý by nemohol cítiť s našimi slabosťami“ (Hebr 4,15), píše svätý Pavol. Ježiš vie, že túžba po spoločenstve, ktorá prebýva v našom vnútri, bola ranená hriechom, a preto často konáme neisto, s falošnými očakávaniami, s nesprávnym vedomím vlastnej hodnoty. A Duch Svätý prichádza, aby túto túžbu dávať a prijímať lásku uzdravoval v každom človeku, slobodnom aj ženatom. Boh nám prichádza uľahčiť objavenie prameňa skutočného života, ktorým je On sám: „Túži po tom, aby človek túžil po ňom“^[12].

Duch, ktorého zosiela Kristus, prichádza zachrániť schopnosť učeníkov spoznať ho a milovať, a to niekedy dokonca aj prostredníctvom ich vlastných hriechov. Peter napríklad pochopí, že jeho zapretie nie je posledným slovom, a že ho to nemá zaslepiť ani mu zatemniť srdce. Ježiš sám znovu roznecovaním otázky o láske, ktorá sa ukrýva v jeho srdci, oživuje jeho život a posiela ho späť na misiu: „Pas moje ovce“ (Jn 21,17). Kristovo zmŕtvychvstanie a zoslanie Ducha Svätého na Turíce nám pripomínajú, že môžeme prijať oheň, ktorý nám umožní poznať a milovať novým spôsobom – bez ohľadu na vek alebo okolnosti. Ernesto Cofiño^[13] sa po päťdesiatke rozhodol otvoriť sa intenzívnejšie pôsobeniu Ducha Svätého. Jeho manželka si všimla, že sa deje niečo nové, a možno aby tento impulz povzbudila, povedala duchovnému vodcu Ernesta: „Neviem, čo ste urobili s mojím manželom (...) ale je

to zázrak!“^[14]. Túto Pánovu ponuku – túto milosť – môžu prijať „všetci, ktorí majú veľké srdce, aj keď ich slabosti boli veľké“^[15].

Sila, ktorú môžeme tvarovať spolu s Bohom

Keď sme naplnení Duchom Svätým, Pán nás rozličnými spôsobmi posielal na misiú. Máriu Magdalénu posielal ohlásiť apoštolom, že vstal z mŕtvych; apoštolov posielal hlásať evanjelium celému svetu; Martu, Máriu a Lazára si môžeme predstaviť ako model pohostinnosti voči Kristovi v ich dome – a tak je každý svätý prejavom lásky, poháňaný Božou láskou. Táto tvárnosť alebo pružnosť našej schopnosti milovať je prirodzenou vlastnosťou človeka, ktorú Pán posilňuje. Vďaka slobode nie sme nevyhnutne zotročení pudmi ako zvieratá, ale sme schopní rozhodnúť sa, čo milovať, koľko milovať a ako milovať.

U zosobášených osôb táto pružnosť umožňuje prispôsobovať manželský život jednotlivým životným obdobiam. Láska, ktorú človek zakúša na začiatku vzťahu, nadobúda s časom iné odtiene – napríklad cez rodičovstvo – a môže sa ďalej rozvíjať aj v čase hojnosti či krízy. Keď je Božia láska v centre tohto projektu, manželstvo nachádza oporu a nevyčerpatelný prameň lásky a života. Tomás Alvira^[16] vo svojom zrelom veku na prednáške pre starých rodičov – čerpajúc zo svojej skúsenosti – povedal: „Čo je sedemdesiat alebo osemdesiat rokov v porovnaní s večnosťou? Nič. Hovorí sa, že v porovnaní s večnosťou je každý človek stále mladý (...). Šestnásť- alebo osemnásťročný mladík s vypracovanými svalmi sa cíti mladý, keď pomáha staršiemu človeku vstať alebo niesť ťažký predmet. Starší človek síce nemá napnuté svaly, aby také veci zvládol, ale môže mať napnutého ducha, cítiť

sa mladý duchovne a pomáhať mladým, svojim vnúčatám, ukazovať im cesty, ktoré pozná zo svojej skúsenosti“^[17]. Takto všetci objavujú spôsob milovať primeraný ich veku, vedený Duchom Svätým, ktorý uchováva vždy mladú lásku, prameniacu z večného a nekonečného Božieho srdca.

Táto pružnosť sily – lásky – sa prejavuje aj vtedy, keď nadobúda bludný charakter, keď sa vynára prudko a my ju nedokážeme nasmerovať. Vidíme to napríklad v neverách, vo svetských túžbach alebo v toxických a zneužívajúcich vzťahoch. Takéto prípady často vyjadrujú neskrotenú túžbu po láske a po tom byť milovaný, čo ukazuje, ako hlboko dedičný hriech oslabil ľudskú prirodzenosť. „Keď si pomyslím, že som schopný všetkých hrôz a omylov, ktorých sa dopustili tí najhanebnejší ľudia...“^[18], povedal svätý Josemaría. Preto môžeme so

svätým Augustínom uzavrieť:
„Človek je ako nezmerné hlbiny,
Pane, (...) ľahšie je spočítať jeho vlasy
ako jeho city a pohnútky srdca“^[19].

Kristov život nám však pripomína, že veľkosť tejto sily milovať môže byť nielen zachránená, ale aj nádherne formovaná Duchom Svätým. A to platí aj v situáciách, kde manželský život zlyhal alebo kde sa vyskytujú výnimočné ťažkosti. Vidíme, ako Ježišova láska s nežnosťou prijíma všetkých: deti i starcov v núdzi; posilňuje mladých apoštolov aj tých, ktorí už žijú usadený život; ponúka svoje priateľstvo tým, ktorí zanesú semeno evanjelia ďaleko od domova, aj tým, ktorí evanjelizujú z vlastného domu. Veľkú pozornosť venuje aj tým, ktorí sa považujú za jeho odporcov – medzi farizejmi, saducejmi či zákonníkmi – a dokonca sa až snaží pritiahnuť k sebe aj toho, kto ho zradí: Judáša Iškariotského. Jeho láska teda nesmeruje len na

jeho vlastnú rodinu z Nazareta, priateľov či krajanov, ale ku každému, kto sa túži otvoriť Božej láske – bez ohľadu na okolnosti: to je jeho rodina (porov. Mk 3,35).

Táto veľká pružnosť schopnosti milovať, ktorú Kristus chce prebudiť aj v nás – posilnená, povýšená a formovaná Duchom Svätým – je tým, čo umožňuje veľkosť tak manželstva, ako aj celibátu, u zosobášených aj slobodných. Prúd lásky, ktorý vyviera z ľudského srdca, sa môže obrátiť k manželskému partnerovi a vlastnej rodine, ale sa tiež – podľa príkladu Ježiša – môže preliať na veľkú Božiu rodinu, žijúc tak, ako žil On sám. Duch Svätý prebýva v tejto pružnosti našej schopnosti milovať a pozdvihuje každú ľudskú cestu. Preto, podľa učenia svätého Josemaríu, pripomína prelát Opus Dei Mons. Fernando Ocáriz, „manželstvo je ‘božská cesta na zemi’“ a zároveň je celibát

„povolaním k osobitnému zjednoteniu s Ježišom Kristom, ktoré prináša – nielen ľudsky, ale predovšetkým nadprirodzene – aj väčšiu schopnosť milovať všetkých ľudí. A preto celibát, ktorý sa zrieka telesného otcovstva a materstva, umožňuje omnoho väčšie duchovné otcovstvo alebo materstvo“^[20]. Preto sa v tradičnej modlitbe k Duchu Svätému modlíme: „Príď, Duchu Svätý, naplň srdcia svojich veriacich. Zapál v nich oheň svojej lásky. Zošli svojho Ducha a všetko bude stvorené a obnov tvárnosť zeme.“ Vtedy budú stvorené nové srdcia – v celibáte i manželstve, u slobodných i u vdov.

* * *

Po Kristovom telesnom odchode a po zoslaní Ducha Svätého na Turíce začali apoštoli novú etapu. Všetko zostávalo rovnaké, a pritom sa všetko menilo. V istom zmysle bola teraz misia viac v ich rukách. Pokračovali

v tom istom, ale s novou samostatnosťou. Tento fakt ukazuje, ako veľmi si Pán cení a dôveruje našej slobode v hľadání jeho samého a v rozhodovaní o smerovaní našej misie. Preto na každej ceste, na ktorú nás Boh volá, rast identity apoštola zahŕňa to, že sa skutočne staneme tímom s Duchom Svätým. Aj keď je šťastie na tejto zemi trochu prchavé, človek, ktorý žije v Duchu Svätom, ukazuje, že či už v úspechu alebo v zlyhaní, Pán je stále prítomný a neprestajne nás priťahuje k sebe. Svojou milosťou postupne premieňa naše zmysly, aby sme nezostali stáť, ale objavili, ako veľmi si praje, aby sme rástli v jeho láske – a napokon nás definitívne objal v nebi.

[1] Pilar Urbano, *El hombre de Villa Tevere*, Rialp, Madrid 1986, 207.

[2] Benedikt XVI, Homília, 26-05-2005.

[3] Sv. Tomáš Akvinský, Hymnus
Adoro te devote.

[4] Sv. Ján z Kríža, *Duchovná pieseň*,
Piesne 6-7.

[5] *KKC*, č. 737.

[6] Hymnus *Veni Creator Spiritus*.

[7] Eduardo Ortiz de Landázuri
(1910-1985) bol španielskym lekárom
špecializujúci sa na internú
medicínu, známy svojou prácou v
Klinike Navarrskej Univerzity.
Vyznačoval sa svojím hlbokým
vedomím kresťanského povolania a
svojou usilovnosťou o starostlivosť o
chorých.

[https://opusdei.org/sk-sk/article/
zivotopis-eduarda-ortiz-de-landazuri/](https://opusdei.org/sk-sk/article/zivotopis-eduarda-ortiz-de-landazuri/)

[8] Porov. Esteban López-Escobar,
Pedro Lozano, *Eduardo Ortiz de*

Landázuri, Palabra, Madrid 1994, 267-268.

[9] Sv. Josemaría, *Cesta*, č. 279.

[10] Juan Antonio Narváez Sánchez, *El doctor Ortiz de Landázuri. Un hombre de ciencia al encuentro con Dios*, Palabra [Preklad: Muž vedy pri stretnutí s Bohom], Madrid 1997, 177.

[11] Sv. Ján Pavol II, Homília, 18-10-1991.

[12] Sv. Augustín, *Osemdesiattri rôznych sporných bodov* 64, 4. Citované v KKC, č. 2560.

[13] Ernesto Cofiño (1899-1991) bol guetamalský lekár a pediatrik, priekopník detského zdravia vo svojej krajine. Venoval svoj život starostlivosti o deti a dorast, ovplyvňujúc svojím kresťanským životom mnohé sociálne iniciatívy. Bol členom Opus Dei a prebieha proces jeho blahorečenia.

<https://opusdei.org/sk-sk/ernesto-cofino/>

[14] José Luis Cofiño, José Miguel Cejas Arroyo, *Ernesto Cofiño*, Rialp, Madrid 2003, 122.

[15] Sv. Josemaría, *Inštrukcie*, 1-IV-1934, č. 66. Citované v Andrés Vázquez de Prada, *El Fundador del Opus Dei*, Diel. I, Rialp, Madrid 2010, 577.

[16] Tomás Alvira (1906-1992) bol španielsky učiteľ a vedec, doktor vied a profesor na inštitúte. Bol členom Opus Dei a vyznačoval sa svojou záväznou ochotou o formáciu mládeže ako aj svojím kresťanským životom v manželstve a rodine. Proces jeho blahorečenia je v procese.

<https://opusdei.org/sk-sk/tomas-and-paquita-alvira/>

[17] Alfredo Méndiz, *Tomás Alvira. Vida de un educador* [Preklad: Život jedného učiteľa] (1906-1992), Rialp, Madrid 2023, 289-290.

[18] Sv. Josemaría, *Krížová cesta*, XIV. zastavenie.

[19] Sv. Augustín, *Vyznania*, Kniha IV, XIV, 2.

[20] Mons. Fernando Ocáriz, Pastoračný list, 20-10-2020, č. 22. Citácia v apostrofoch je od sv. Josemaríu, spomenutá v *Rozhovory s Mons. Escrivá*, č. 92.

Gerard Jiménez Clopés y Andrés Cárdenas Matute